

Věčná

STRÁŽ

Тýdeník Svazu Čechů z Volyně

Ročník V. — Číslo 8

V Zlatci 24. února 1950

Cena 3 Kčs

Dva roky úspěšné práce

Dva roky uplynuly od únorového vítězství lidu nad domácí a zahraniční reakcí. Byl zmařen pokus o kontrarevoluční puč, jehož cílem bylo vzít lidu vymoženosti lidově demokratického řádu, přivodit obnovu kapitalistických poměrů a odtrhnout naši republiku od Sovětského svazu a lidově demokratických zemí.

Srovnáme-li co bylo vykonáno za uplynulá dvě léta s tím, co bylo před únorem, uvědomíme-li si, jaké zábrany jsme smetli s cesty a jaký skok jsme učinili vpřed, pak teprve pochopíme a oceníme význam a dosah historického únorového vítězství.

Přítom si uvědomujeme, že jednou z hlavních podmínek únorového vítězství bylo, že vedoucí úlohu v našem politickém životě měla dělnická třída v čele s Komunistickou stranou. Byl to výsledek dlouhého, úporného boje dělnické třídy, vedené KSČ, v jejíž čele stál věrný žák Leninův a Stalinův, Klement Gottwald, který byl vlastním tvůrcem únorového vítězství.

Vítězným únorem byla uvolněna naše cesta k socialismu. Projevilo se to brzo poté, kdy bylo uzákoněno a provedeno znárodnění všech závodů nad 50 zaměstnanců a kdy došlo k znárodnění zahraničního obchodu a domácího velkoobchodu. Zároveň bylo přikročeno k provedení spravedlivé revize první pozemkové reformy. Socialistický sektor našeho hospodářství byl tak podstatně zesílen, zatím co sektor kapitalistický byl zmenšen, s vytvořením předpokladů k jeho dalšímu oslabování.

Pozoruhodných úspěchů jsme dosáhli za uplynulá dvě léta i v politické konsolidaci našeho lidově demokratického režimu. Bylo provedeno zavedení nového právního řádu, v praxi byl uveden zákon o zlidovění soudnictví, usnesen zákon na ochranu lidově demokratické republiky, zákon o advokacii a došlo k pronikavé reformě v organizaci naší armády a národní bezpečnosti.

Všechny tyto revoluční vymoženosti, jak vyšly z vítězného února, byly pevně zakotveny v Ústavě z 9. května 1948.

Také zahraničně politické posta-

Красная армия МОГУЧИЙ ОПЛОТ МИРА

Двадцать восьмого января 1918 года В. И. Ленин подписал декрет об организации Рабоче-Крестьянской Красной Армии. 23 февраля 1918 года первые, только что сформированные отряды новой армии дали под Нарвой и Псковом решительный удар войскам кайзеровской Германии. Этот день 23-го февраля был объявлен днём рождения Красной Армии.

В тяжёлые годы гражданской войны и интервенции, когда молодому социалистическому государству не раз угрожала смертельная опасность, Красная Армия укреплялась, училась искусству побеждать врага и не отступая преследовать его до полного разгрома.

На протяжении долгих лет тов. Сталин свято выполнял клятву данную у гроба Ленина от имени партии и народа. Под его руководством социалистическое государство неустанно укрепляло оборону страны, с любовью растило молодые военные кадры, подымало политическое сознание и боездатность бойцов готовя их к грядущим боевым схваткам и к труднейшим испытаниям современной войны.

В результате этого Красная Армия обладает такими источниками сил, каких не имеет и не может иметь ни одна капиталистическая армия в мире. Она есть армия защиты мира и дружбы между народами всех стран. Она создана не для завоевания чужих стран, а для защиты границ Советской Страны и всех свободолюбивых народов.

Перед II. империалистической войной Красная Армия имела несколько боевых проверок: В 1938

году возле озера Хасан и в 1939 году на реке Халкин-Гол; в сентябре 1939 года во время освобождения Западной Украины и Западной Белоруссии и особенно во время финско-советской войны.

В исторической борьбе с фашистской Германией Красная Армия и советский народ разгромили гитлеровскую армию, отстаивали честь, свободу и независимость своей родины и освободили порабощённые народы Европы.

Международная реакция обезпокоенная завоеваниями социализма в СССР и успехами стран народной демократии вынашивает планы новой войны и стремится вновь залить мир кровью, пожарами и руинами.

Советский Союз, страны новой демократии и прогрессивные силы всего мира зорко следят за происками международных империалистов.

Все шире развивается и все более крепнет могучее движение за мир против поджигателей новой войны. Народы всех стран видят в советском народе, в победоносной Красной Армии и вожде трудящихся товарище Сталине великих защитников мира.

Силы лагеря мира и демократии огромны и способны отстоять дело мира.

Да здравствует советский народ и его Красная Армия стоящие во главе борьбы за мир и независимость народов!

Да здравствует вождь Красной Армии, генералиссимус Советского Союза, друг и учитель трудящихся великий Сталин! Зарибницкая

veni republiky jsme upevnili ještě větším prohloubením bratrských a spojeneckých styků se Sovětským svazem a všemi zeměmi lidové demokracie.

Takový — alespoň z hruba — je výsledek únorového vítězství našeho pracujícího lidu. Výsledek jistě úspěšný, ale také zavazující. Je třeba mít stále na paměti slova Klementa Gottwalda, že únorem jsme teprve složili tovaryšskou zkoušku, ale že hlavní zkouška, mistrovská, nás ještě čeká. To tedy jinak znamená, že

Jediná cesta

Naše zemědělství se chystá k ná stupu do jarních zemědělských prací. Kraje, okresy i obce připravují plány pro jejich provádění tak, aby úkoly, které z jarních prací vyplývají, byly zvládnuty co nejrychleji a zároveň co nejdokonaleji. V měsících, kde již byla ustavena Jednotná zemědělská družstva, ujmají se sama plánování jarních prací využívající při tom i zkušenosti, kterých nabyla loňského roku při organizaci sklizně, ložiskového přípravy půdy a osevu.

Význam jarních zemědělských prací vyplývá nejen z toho, že představují rozhodující fázi výrobního postupu, ale také ze skutečnosti, že k nim dochází na rozhraní prvního a druhého roku pětiletky. Bilance výrobního úsilí v prvním roce zemědělské pětiletky vykazuje mnohé kladné položky jak v produkci rostlinné, tak i živočišné. Konstatoval to také v minulých dnech ministr zemědělství Julius Duriš ve svém výkladu, který podal v zemědělském výboru Národního shromáždění. U některých rostlinných druhů zemědělských rostlin byly plánované výsledky překročeny, na př. u pšenice jsme dosáhli výnosu 106%, u žita 116%, u ovsu 106%. V řadě případů však výnosy plánovaného množství nedosáhly ani stanovené výměry o-

nelze se opájet dosaženými úspěchy a nevidět i své nedostatky a nehledat nejkratší cestu, jak je odstranit. Cesta k socialismu je pro nás otevřená, ale není to cesta snadná ani lehká. Zlomili jsme moc kapitalistů a velkostatkářů, ale jsou tu ještě četné kořeny starého soukromokapitalistického hospodářství a také jeho myšlení. A dokud nebudou i tyto živly zcela vymýceny, naše práce a naše budovatelské úsilí si bude vyžadovat nejen zvýšené bdělosti, ale i lepších ještě výsledků práce.

sevné plochy. Z toho vyplývá pro letošní jarní zemědělské práce velmi vážný a odpovědný úkol dodržet u všech plodin předepsané osevné plochy.

Bylo již několikrát řečeno, že hospodářský plán a tudíž i plán zemědělský nutno pojímat jako celek, kde dobré výsledky výroby v jednom oboru jsou podmínkou výroby v oboru druhém. Zemědělství nevytváří jen samo pro sebe, nýbrž jeho výroba je v první řadě základem výživy všeho pracujícího lidu. Zemědělství má však také důležitou funkci jako dodavatel surovin pro výrobu průmyslovou a v nejednom případě spočívá na něm i významný úkol poskytnouti našemu zahraničnímu obchodu jakostní výrobky pro vývoz. Z toho všeho vyplývá pro naše zemědělství kategoričtý závazek vyrábět co nejvíce, ale zároveň i co nejdokonaleji a nejlevněji.

Máme-li dosáhnouti vyšší produktivity zemědělské práce, a to je jediná cesta k zvyšování blahobytu našeho lidu, ale zároveň také k soustavnému a trvalému zlepšování životní úrovně naší vesnice, musí zemědělství změnit, to jest zdokonalit své výrobní metody. Staré výrobní metody nestačí — jak zdůraznil ministr zemědělství Julius Duriš ve svém výkladu — ani pro zajištění našeho lidu, ani pro zvýšení životní úrovně malých a středních rolníků, nestačí pro investice na výstavbu zemědělství. Zvyšovat produktivitu práce, hektarové výnosy a tím životní úroveň malých a středních rolníků je možno jediné družstevní organizací práce a výroby.

Chceme-li tedy výsledky prvního roku pětiletky v zemědělství udržet, ale i všude tam, kde dosud nedosáhly žádoucího stupně zlepšení, nesmíme přechod k novým výrobním formám oddalovat. Malé a střední rolníci poslouží proto svému vlast- nému zájmu, když již při jarních polních pracích využijí všech výhod, které poskytují společné osevy a účelná dělba výrobních úkolů při práci ve skupinách s dokonalým využitím všech strojů a potahů, při úspoře lidských pracovních sil.

Únorové vítězství dělnické třídy

Únor 1948 přinesl naprostou porážku buržoazie, zbavil ji posledních legálních posic a v ještě širší míře, než to učinily znárodňovací dekrety z r. 1945 vyvlastnil její hospodářské pozice. V r. 1945 přešlo skoro 80% průmyslu do rukou společnosti, Únorovými událostmi se zvýšil podíl socialistického sektoru na 95% a ještě dále se rozšiřoval, takže na konci r. 1949 představoval více než 97% průmyslové výroby. Jak uvedl ministr — předseda Státního plánovacího úřadu Dr. Jaromír Dolanský, pracuje ve zbývajících kapitalistických podnicích v průmyslu dohromady asi tolik dělníků, jako v jednom jediném z našich velkých národních podniků. Znárůdnění se však rozšířilo i na ostatní důležité sektory, které byly při první etapě socialisace opomíjeny. Podíl veřejného sektoru ve stavební výrobě se zvýšil z asi 7% před únorem na 75% po únoru a od té doby se opět zvětšil na 93%.

Květnová revoluce r. 1945 a únor 1948, který je jejím dokončením a utvrzením, vytvořily novou třídní strukturu našeho hospodářství. Po únoru vzrostl socialistický sektor podle podílu na národním důchodu z 1948 z 50,3% na 61,4%. Kapitalistický sektor se zmenšil z 24,7% na pouhých 13,6%. Již zmíněné změny v maloobchodě, živnostech a řemeslech tuto strukturu ještě dále změnila ve prospěch socialistického sektoru. To jsou bezpečné základy, na kterých se může rozvíjet budovatelská práce dělnické třídy. Jestliže únor byl definitivní politickou porážkou buržoazie, pak musí dělnická třída nyní pracovat k definitivní hospodářské porážce kapitalistického řádu a tím může být jenom dosažení vyšší produktivity práce, než jaké je schopn kapitalistický řád. Proto úderní měsíc 1950 je nejlepší oslavou únorového vítězství z r. 1948.

Dobrá myšlenka

Centrální rozhodování o nárocích na důchod z národního pojištění ukázalo některé závady. Je příliš pomalé, hlavně papírové. Může být rozhodováno jen podle vnějších formálních znaků, a to je velký nedostatek.

Připravuje se i v tomto směru velké zlepšení. U okresních národních pojišťoven mají již zřízeny zvláštní komise, v nichž bude za účasti zástupců pojištěnců rozhodováno o příznámém důchodu. Zvláště důležité je to, že do komise bude vždy přizván i žadatel o důchod, aby bylo možno případné nejasnosti vysvětlit. Bude to přechod od papírového rozhodování, které nemůže být vždy úplně spravedlivé, k pružnému a nebyrokratickému řízení. Pojištěnci to jistě uvítají.

Rudé právo.

М. ИСАКОВСКИЙ:

Слава народу

От бескрайной равнины Сибирской
До Полесских лесов и болот
Поднимался народ богатырский,
Наш великий советский народ.

Выходил он - свободный и правый,
Отвечая войной на войну,
Постоял за родную державу,
За могучую нашу страну.

Сокрушая железо и камень,
Он врага беспощадно разил,
Над Берлином победное знамя —
Знамя правды своей водрузил.

Он прошел через пламя и воду,
Он с пути не свернул своего!
Слава, слава герою-народу,
Слава Армии Красной ерол

Feodor Savický:

Povídka

RUSKÝ ČECH

(27. pokračování)

Odváželi si jen to nejnnutnější co si vzali na vůz. Všude křik a hluk. Rval dobytek, křičeli lidé a hlasy se mísily v jednu lavinu neproniknutelného hluku.

V oblacích se zvedala nad uprchlíky mračna prachu.

Moravský toho času seděl v nemocničním vagonu a pozoroval paniku mezi uprchlíky.

Náhle se ozvaly srdcervoucí výkřiky žen a pláč dětí. Vozy uprchlíků neměly se kam podít. Cesty i pole byly přeplněny lidmi a dobytkem. A tu začala dělostřelecká palba bělogvardějců. Náboje se rvaly přímo nad hlavami uprchlíků.

Tu se otlásla okna vagonu. Bílí bítí do stanice přeplněné eselonny. Trať je volná, avšak k dispozici je jenom jedna lokomotiva.

V té chvíli přiběhl do nemocničního vozu jeden z velitelů a zvolal:

„Moravský!“

Moravským to trhálo a šel veliteli naproti. V obličejí velitelově bylo možno pozorovat silné vzrušení. V ruce měl revolver.

„Co se stalo?“ — ptal se Moravský.

„Běž ihned na lokomotivu. Je všechno připraveno k odjezdu a z lokomotivy všichni utekli. Naše poslední obrana ustupuje už k nádraží. Nepřátelé bítí po nás. Zasáhnou-li naše vagony s náboji, už se odsud nedostanem. Kozácká jízda je už ve vesnici. Běž rychle, je-li lokomotiva v pořádku, dej signál k odjezdu!“

Moravský, nehledě na své zranění, vzal si s sebou ještě jednoho vojáka ležce raněného a vyběhl z vozu. Všichni ranění a nemocniční personál je provázeli svými zraky jako své vysvoboditele, neboť jenom oni je teď mohli zachránit před jistou smrtí od bělogvardějců.

Moravský vběhl do budky lokomotivy. Rychle přezkoušel, je-li vše v pořádku a hmátl na ručku sirény.

Tu kdesi poblíž se roztrhl dělostřelecký náboj. Ve vedle stojícím eseloně hořely vagony. Moravský se nahnul z lokomotivy, jsou-li všichni připraveni. V té chvíli se ozval od železniční zahrady kulomet. Pochopil, že to je už poslední obrana, která zdržuje nápor bělogvardějského jezdeckva. Ted byla drahá každá vteřina.

Nehledě na svoji zraněnou ruku, uchopil rukojeť rychlostní páky a vlak se pohnul. Rychlost se stále zvětšovala, až vyjel na hlavní trať. Jeli tak asi půl kilometru, když najednou Moravského pomocník sedící u levého okna křikl:

„Kozáci!“

Moravský vyhlédl z okna a užřel, jak se potem hnala napříč k vlaku kozácká jízda. Vlak jel teď do kopce. Lokomotiva byla slabá a vagonů bylo hodně. Co teď dělat? Kozáci byli ve vzdálenosti tři kilometrů a lokomotiva jede stále pomaleji. Při tomto pomyslení Moravskému přejel mráz po zádech. Ohlédl se dozadu a uviděl plné vozy lidí. Byli na střeších kdo nestihl, jen tak se přichytil na stupátku. Všichni ti nešťastní se chtěli zachránit a všichni teď viděli, že brzy je dostihnou kozáci. Když uviděli v okénku Moravského, začali mu všichni mávat, aby přidal, aby jel rychleji. Lidská sřla

tady však byla bezmocná. Nebylo v silách Moravského, aby lokomotiva jela rychleji.

Tu Moravský pochopil, v jakém nebezpečí se všichni ocitli. Obrátil se ke svému druhovi a pravil:

Běž ihned po střeších vozů do štábního vagonu a řekni tam veliteli, aby se pro všelijaký případ připravili na odpor kozákům. Pak pusťš za štábním vozem ještě dva nákladní vozy a ostatní odděliš. Když budeme mít méně vozů, budeme zachráněni.

Zatím vlak stále zpomaloval rychlost. Soudruh Moravského vylezl na střechu budky lokomotivy a bral se dozadu. Moravský jej stále pozoroval, jak skáče s vozu na vůz.

Vlak se dostal do zatáčky, takže bylo možné jej pozorovat z lokomotivy po celé jeho délce.

Moravský viděl, jak se vzdálenost mezi vlakem a kozáky zmenšuje. A tu viděl, jak se jeho druh spouští do štábního vozu. Ještě chvíli a bude situace vyřešena.

A trvalo to opravdu malou chvíli, když Moravský zpozoroval na stupátku svého druha, který, kývaje čepicí, dával znamení, aby zastavil.

Vlak zastavil.

V té chvíli ozbrojeni rudoarmějci se hnali k lokomotivě. Pět jich vlezlo dovnitř a ostatní se bouřili dole:

„Zastřelit strojvůdce! On nás schválně zavezl k dostřelu kozáků! To je zrada!“

Moravský zatím vysvětloval rudoarmějcům v lokomotivě, kteří mu hrozili smrtí, celkový svůj plán a zcela klidně se díval dozadu soupravy, čekaje na znamení soudruha.

Vlak se hnul zpět.

„Hned pojedeme“ — pravil klidně Moravský nadávajícím soudruhům a prosil je, aby mu nepřekáželi v práci.

Ti však nevěřili a nepřestali mu nadávat, hrozíce mu puškami.

Moravský rozzloben nepochopením rudoarmějeů vytáhl svůj revolver a namířil na svoji hlavu.

Já se zastelím, budete-li mi překážet v práci. Mně také čeká smrt, jako vás, když se odsud nedostanem“ — křičel nelidským hlasem.

Rudoarmějci ustrnuli překvapeně pozorujíce Moravského, který pokračoval:

„Jestli já se zastřelím, zemřete všichni se mnou!“

V té chvíli uviděl znamení soudruho, že je vše hotovo — vlak byl rozdělen.

Moravský se nahnul z okna a křikl na rudoarmějce:

„Sedejte, jedem!“

A už se vlak rozjížděl. Lokomotiva ležce táhla polovinu vagonů, zatím co druhá polovina se rozjížděla s kopce dolů.

Kozáci teď spustili po ujíždějícím vlaku palbu. V té chvíli ze štábního vozu zaštěkal kulomet. Kozáci se zastavili a už se nehnali za odjíždějícím vlakem. Byli ještě mezi nimi hrdinové, kteří se dělili na skupinky po pěti lidech a pokoušeli se dohnat vlak. Rudoarmějci však spustili po nich palbu a ten, který nezůstal mrtev, uháněl zpět.

Vlak se zatím dostal na kopec a rychle ujížděl do neznáma.

Moravský si oddychl, když viděl, že nebezpečí minulo, ale byl připraven na různá překvapení. Stále bedlivě upíral zrak kupředu.

Tak projeli asi sedm kilometrů, když uprostřed stepi se objevil semafor. Trať byla obsazena. Moravský zpomalil rychlost, až zastavil.

Ze štábního vozu vystoupili velitel se skupinou rudoarmějeů a šli ke stanici zjistit, není-li tam posádka nepřítel. Obavy však byly zbytečné. Na zastávce vůbec nkdo nebyl a neměl tedy kd zvednout semafor. Všichni někam utekli.

Rudoarmějci teď dávali rukama znamení Moravskému, že trať je volná, a může jet.

Za několik minut byl vlak už ve stanici. Moravský vylezl z lokomotivy a ptal se, jestli volali na přístí stanici, je-li trať volná.

„Kam se teď dozvoníš? Spojě jsou přetřhány“ — odpověděl velitel. Pro další cestu však nařídil, aby na lokomotivu byl umístěn kulomet. Také ostatním rudoarmějeům nařídil, aby byli neustále na pozoru. Moravský pak měl dávat pozor na trať, zvlášt na malých mostech, aby někde nenajeli na vyhezenou nebo poškozenou trať.

Za chvíli byl na lokomotivě umístěn kulomet i s posádkou. Také na jiných vozech byly určeny hlídky. Když vše bylo vkonáno a cesta byla alespoň trochu zajištěna, vlak vyjel.

Cestu ztěžovala ještě ta okolnost, že místa, kudy projížděl vlak, byla obyčle na nejvíce zastávce.

Vlak měl namířeno do uzlové stanice Kušůvka. Z té se již odbočovalo na Jekatěrinodar (nyňi Krasnodar). Tam se také začínala oblast kubánských kozáků.

Do Jekatěrinodaru měli namířeno všichni ustupující. Předpokládalo se totiž, že tam, na řece Kubáni se rudoarmějci zastaví a budou klást odpor bělogvardějcům.

Pěš oddily, které nesly hlavní tíhu fronty, ustupovaly přímo po vesnicích a po polích. Vyhýbaly se městům a železnicím. Tu byly v nevýhodě ty oddily, které ustupovaly vlaky, neboť si neměl kdo kryt. Nebylo možné však postupovat jinak, neboť každý muž byl potřebný co nejdříve v Jekatěrinodaru kam měl namířeno i náš vlak.

Ve štábu se rozhodli zachránit alespoň to, co zachránili dosud. Cesta však byla namáhavá a nikým nechráněna. Velitelství nařídilo postupovat co nejopatrněji. Počítalo se s různými překvapeními.

Vlak uháněl a trať sledovaly nejenom oči Moravského, ale všech, kteří měli možnost vidět dopředu. Kde to jenom trochu bylo možné, Moravský přidal, jinde zase zpomaloval.

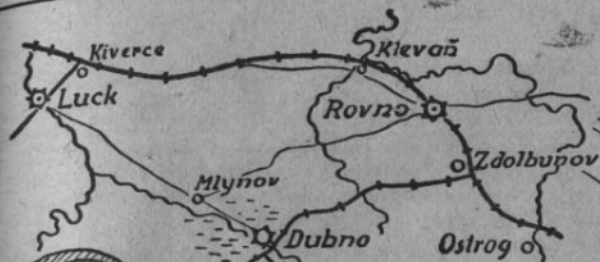
Tak projeli patnáct kilometrů, když se před nimi objevila velká vesnice a vedle tratě zavřený semafor.

Moravský zastavil vlak a velitelé se sešli k poradě. Rozhodli se poslat do vesnice několik vojáků, aby se dověděli, kdo tam je.

Za nějakou chvíli se průzkum vrátil a donesl, že včera byli ve vesnici ještě rudoarmějci. Ti ustoupili a bělogvardějci ještě nepřišli. Zatím je tedy vesnice neobsazena.

Velitel, vyposlechnuv zprávu, nařídil Moravskému, aby dal stanici signál. A za několik minut po tom semafor se otevřel.

(Pokrač.)

Dějiny české Volyně

Dr. J. Folprecht

(7. pokračování).

Ostatně úroda v prvním ani druhém roce¹⁾ nebyla nejlepší. Čechové byli vykláni na hluboké orání; mělké, jak se konali Ukrajinci, nezbuzovalo u nich důvěry a chtěli ukázati těžší, ale účinnější práci. Byli zklamáni: hlubokým oráním vyvstala nahoru mrtvá půda. V Kvasilově i jinde musili si naši krajané vydělávati s potahem 3 ruble denně, aby v prvním roce nahájili živobytí. Situace jejich se však hned v druhém roce značně zlepšila.

Neměli školené inteligence, učili často pouze volontěři, sice svědomití a odpovědní, ale neměli vlastností vůdčích. Měli vedle sebe rolníky, měli vedle sebe málo obchodníků; od ukrajinských rolníků se mohli málo-čemu naučiti, ba i poučení vzhledem k podnebí a důsledkům ročních počasí od nich obdrželi poskrovnu. Vždyť se od našich lidí očekávalo povznese- ní volyňského primitivního a extensivního hospodaření. Relativně stáli nad Ukrajinci civilisačně dosti vysoko a pochopili brzy, že si tento civilisační rozdíl musí uchováti.

Kyjevského gubernátora Dundukova — Korsakova ani jeho plukovníka Gressera, kteří byli oba Čechům nakloněni, velmi mnoho od nich očekávali, ani nenapadlo, že by měli upozorniti Moskevskou společnost selského hospodaření nebo Moskevskou zeměpis. společnost, aby novým hospodářům na Volyni poradili v specifických volyňských poměrech. Čechové patrně byli považováni těmito společnostmi za tak zdatné hospodáře, že rad nepotřebují.

S počátku šlo o sílu a pracovní průbojnost, s nimiž Čechové na Volyni odcházeli, neboť Příbylem a Oličem byli už poučení, že počátek práce bude tak perný jako v Americe. Káceli, třibili, žhli lesy, vysušovali mociály, rváli se s podrostem, pařezy a kořeny, stavěli malé praktické chýšky, stáje a chlévy, trpělivě čekali na zeměměřiče, aby jim sporné meze určili, a neodrazovali se ani tím, jestliže musili něco už vytyčbeného opustiti.²⁾

Nejhůře bylo se smlouvami a úmlouvami o pozemcích. Není divu, že

docházelo k brachiálnímu použití. Platit kupní cenu za pozemky třikrát a po každé horššímu jednateli — to byla příčina k tomu, aby tělesná síla kácením lesů zmohutněla se proti škůdcům projevila i u neklidnějšího Čecha.

Že tyto těžkosti a svízele byly neobvykle těžké, je viděti z článku, který napsal do pražského Pokroku roku 1869, č. 219, petrohradský Čech.

Obtíže správní

Hned s počátku, už v r. 1868, dostávali se noví osadníci mezi dva mlýnské kameny, ruský a polský, zatím se stránky hospodářské. Noví přichozí potřebovali rad, neboť čeští plnomocníci, zatím neoficiální, nemohli na všechno stačiti, když osadníků³⁾ valem přibývalo a počet jich se blížil ke čtyřem tisícům.

I obraceli se Čechové o radu a pomoc tam, kde doufali ji na venkově nalézti, na pravoslavné kněze, kteří i když nedovedli právně pomoci, alespoň chránili. Společnost však, prostředkující koupě a všechny příslušnosti, byla v rukách polských a tu se už objevila národnostní žárlivost a intriky, kterými trpěli osadníci.

Už tedy v r. 1868 zakusili v Buderáži a v Hlinsku Čechové něco, co neočekávali a co postupem času se stalo velikým zklamáním pro jejich slovansko-bratrské představy. Byla to žárlivost na pracovní výsledky, která je provázela vlastně stále.

A už tehdy se ukázala těžká složitost této volyňské osidlovací otázky.

Je pravda, že bylo nesmírné množství neshod, sporů, vad, chyb a nepoctivosti při přidělování, prodeji, smlouvách a placení za pozemky. Ale proč v r. 1869, kdy bylo už na Volyni aspoň tisíc rodin přesídleno, nezasahovali do těchto věcí starostové, policejní náčelníci a smírčí soudcové? Přeče zákony ze dne 10. července 1864 a ze dne 10. prosince 1865 zakazovaly kupovat půdu pouze katolickým Polákům v jihozápadním kraji! Čeští přesídlenci nemohli nikterak býti pojímáni do této katego-

rie, poněvadž byli prohlašováni za husity.

Nelze pochybovati o tom, že by se bylo nevědělo ve Varšavě o tom, že se na Slovanském sjezdě vážně mluvilo o české emigraci na Rus, ale konkrétně byla jmenována pouze Samara (Kujbyšev) a kraje předkavkazské, nikoli Volyni.

Sotva je však pravda, co tvrdí Križanovskij, že české přesídlování na Volyni mělo ráz politický (Wilkoński byl obyvatelem varšavským, neznámo, zda polským či ruským, Bordász byl státním příslušníkem pruským). Avšak Příbyl se octl sotva jen náhodou ve varšavské zprostředkovací kanceláři a je pravděpodobné, že zde hledal místo pro sebe. Časová koincidence jeho přítomnosti ve Varšavě s dobovým rozvíjením české emigrace na Rus (kamkoliv) je hodně nápadná. Příbyl vydával se za inženýra, byl praktik, dosti inteligentní, takže je možno u něho předpokládati vědomosti o jednáních na sjezdě a hledal ve Varšavě možnosti emigrace a zároveň vystěhovalecko—jednatelské zaměstnání pro sebe. Vzorů měl pro to velmi výnosné zaměstnání dost — z Ameriky.

Ruské úřady ponechávaly rostoucí emigraci skoro po celá dvě léta volné pole. Cionovníci pozorovali spory, stále více se opakující, viděli bezradnost přesídlenců i jejich plnomocníků, neušlo jim ovšem ani jednání, úplně bezohledné a kruté — varšavské zprostředkovací agentury. Mezitím však i úředníci gubernie v Kyjevě počali chápati, co znamená tento značný příliv dobrých hospodářů na Volyni a jak by bylo lze využití jich i po stránce politické a náboženské. A složitost volyňské situace komplikovali z vlastních zájmů ještě více.

(Pokračování příště)

¹⁾ Jar. Velenský: Z kroniky obce Kvasilova, Kvasilov 1929.

²⁾ Pěkné líčení těch volyňských počátků podává Ant. Špatenka ve Věrné stráži 1949 v povídce Práckopnická vesnice.

Popisy českých osad na Volyni — České Novosuky

(4. pokrač.)

Ve strachu kam s knihami, přinášel je Švorc v pytli na kopec pod školu. Ráno jsem měl kupu knih vedle dveří. Aby tak šel kolem Němec...

Co s knihami?

Vynesl jsem je na půdu nad školou a ukryl je pečlivě. Snad se tu zachovají do návratu sov. vlády, več jsem pevně věřil.

Jedna německá rozvědka postupovala přes Nové Novosilky. Na konci vesnice bylo několik sov. vojáků. Začala přestřelka. Jeden sov. voják padl. Když jsme jej za vesnicí na kopečku pohřbivali, třetího dne schoval jsem jeho listiny, dopisy a porobenky rodičů. V r. 1945 jsem to vše předložil sov. úřadům. Byl z Turkestanu.

Jiný případ se udál za vesnicí blízko Kovbáně. Sov. vojáci zabili dva Němce v autě, oblékli si jejich uniformy a klidně jeli s německou kolonou dále k východu. Když zabité dopravili do naší obce, báli jsme se persekuce, neboť Němci byli mstiví a ohlašovali, že za každého padlého popraví sto tuzemců v místě, kde se případ stane. Bylo to však v poli, daleko za vesnicí.

Pak jsme již Němce viděli jen v okr. městě nebo náhodou když časem zajeli do vsi.

Dlouho ještě táhly zpět rozprašené sov. oddíly. Jeden z nich — asi 30 vojáků — pod vedením mladého poručíka si počínal velmi směle. Šli kolem školy a ptali se mě kdy a kde táhli Němci. „Dáme jim“, řekl důstojník, „jen co je doženeme, svoloč!“

Také zajatci si počínali neohroženě. Jeden v obličejí raněný se nechtěl rozloučit s ručnicí: „Těto pušky se mám zbavit? Ne, to není možné — Stalin nedovolí.“ A slzy mu tekly po tváři smíšené s krví.

Ukrajinci ve velké většině vítali příchod Němců a pomáhali jim jako vojen. policie. Taková měla sídlo také v Ruských Novosilkách.

Brzy přišli i ke mně do školy, že prý musejí udělat prohlídku. Mezi tím vešli i na půdu a našli sovětskou knihovnu. Tyto knihy jsme musili odnésti na zádech se Židem Valterem do Ruských Novosilek.

Cestou mi vyhrožovali: „Voní ti sov. knihy? Přičichneš si k siré zemi...“ a pod.

Když mě v úřadovně vyslechli, jak se knihy ke mně vlastně dostaly a odkud sám pocházím, přece jen mě propustili. Valtera však pomáchal v ledové vodě ve sklepě, což bylo jejich mučidlem...

Starostou byl za Němců František Rektor z Nových Novosilek, který, aby ubránil osadu před možnými nebezpečími, zdánlivě nadřezoval Němcům.

Lekl jsem se, když mě poprvé zavolal do úřadovny u Janatků pod

školou: „Tak pojďte, vy komunisto, a ukažte, jak dovedete s námi spolupracovat.“

Přihlásil se ke mně do školy ruský mladý voják, který se tajně skrýval, aby nebyl vzat do zajetí — Petr Korníakov, povoláním učitel. Zařídil jsem to s ním a zůstal se mnou vyučovat ve škole. Brzy byl v civilu a naučil se dosti dobře česky.

Po výmlatu na podzim navalili nám Němci do školy obilí a tak jsme musili omezit vyučování na jednu třídu. Také bylo nařízeno vyučovat německy již od první třídy. Později toto nařízení samo sebou odpadlo.

Všichni Židé musili do „gheta“ v Horochově. Majerovi Kiškovi se tuze nechtělo, simuloval blázná, nic však nepomohlo — musil do Horochova.

Ostatní Židé šli do Senkevičovky, kde gheto nebylo odrátováno jako v Horochově.

V r. 1942 se Ukrajinci postavili nepřátelsky proti Němcům a z ukraj. policie se částečně stali buď partyzáni nebo benderovci. Němci se odvažovali na venkov jen tehdy, když byli v přesile a dobře ozbrojeni. Ale i tu je dovedli Ukrajinci zaskočiti, buď v úvoze, blíže lesů a pod.

Na návrších byly v zimě — v létě hlídky Ukrajinců, a když se blížili Němci, vesničané prchali do lesů.

V zimě 1942 (v únoru) začala hromadná poprava Židů v Horochově. Podařilo se utéci mladému 20 letému Berko Kiškovi z Novosilek. Zaklepal mi v noci na okno. Skrýval jsem jej a živil u sebe tři týdny, pak si vyryl tajně jámu pod starým stohem slámy u Kozáka pod školou a v noci sháněl živobytí.

Všude byli Židé vyhubeni, jen v Senkevičovce ještě žili. I byla vyhlášena amnestie všem Židům — uprchlíkům za tím účelem, aby je dostali do pasti. Měli žít všichni v Senkevičovce. Berko Kiška tam šel také. Rozdělili je k různým pracím.

A tu náhle v noci esesáci obklíčili Senkevičovku. Kdo prchal, byl zastřelen. A přece Berko Kiška prchl a přišel podruhé. Také Benjamin Valter se svou dcerou Žofí prchl a přišel k nám. Ještě prchl Perec Bronštejn, který se potuloval v okolí, a někteří jiní, jichž jména neznám.

Všichni našli asyl a skývu chleba v Novosilkách a dočkali se osvobození.

Partyzáni pracovali z počátku společně, ať to byli Ukrajinci, Rusové nebo kdokoli. Brzy se však nepohodli a Rusové se oddělili, neboť benderovčina — to byl tentýž fašismus v nacionální ukrajinské formě.

K naší škole zabloudil ruský partyzán Lóna. Spávali jsme tedy ve třech: já, Lóna a Korníakov nad kolnou na seně a děrou ve střeše jsme viděli daleko široko kolem.

Benderovci pálili polské samoty a vesnice, vraždili jejich obyvatele. Několik dní hořela sousední ves Budky Kolodežské. V Kovbáni pobili na smrt 50 osob na rozcestí u kříže. V Senkevičovce spálili kostel atd.

Čekali jsme, že se vrhnou také na nás a kopali jsme proto tajně kryty. Domlouvali jsme se na společnou obranu. Jednou v noci zahoukala hasičská siréna na poplach. Zazvonil na zvon (každá obec měla zvonice), kladiva bušila do kusů kolejnic, začely trubky hudebníků. Poplašení lidé se chápali vidlí, seker. Ženy a dětmi spěchaly do krytů.

Ukázalo se, že přes ves jelo několik povozů s benderovci — ukliďnili nás — dlouho jsme však nevěřili. O posvícení Lóna byl poněkud nachmelen — právě projížděly přes ves dva povozy s benderovci. Vyskočil na cestu: „Stůjte, banditi!“ Padla rána a Lóna se skácel na cestu. Pochováli jsme jej vedle školy u hřbitova.

V Ruských Novosilkách byl chudý Polák Jan Saletra. Měl ženu Ukrajinku z téže vsi a sedm dětí. Byl jsem těm dětem za kmotra a Saletra nás často navštěvoval. Nejstaršího syna a dceru mu poslal na práci do Německa. Chlapce tam zastřelili za to, že utrl jablko, a dcera tam zemřela z podvýživy.

Tohoto Saletru se ženou a čtyřmi malými dětmi benderovci v noci v bytě přepadli a zabili. Zachránila se 14 letá dcera, která se schovala do sklepa a druhého dne přišla k nám.

Sovětská vojska se blížila ke Stýru — občas zahučela daleko kdesi děla. Benderovci si chystali po lesích tajně kryty. Takové kryty byly i v Holétnském lese. Začátkem března 1944 přišli ke škole benderovci bez pušek. Jeden vešel přímo do třídy a zeptal se: „Vy budete Korníakov?“ Věděl jsem, že Korníakov je právě pod školou u Kněžáčků, neboť za hodinu měl přijít do školy, ale poslal jsem je až na konec nové osady. Nešli. Okouněli kolem Kněžáčkových, až vešli. Petr se schoval. Opět chodili v blízkém sousedství stavení a znovu vešli. Tentokrát se Petr, vzdor výstraze hospodářově, představil. Nikomu prý nic zlého neučinil. Zapomněl, že se stýkal s Lónou a ještě přede dvěma týdny s partyzány gen. Kovpaka, kteří tu tábořili s vysílačkou. Prý se má dostavit na učitelskou konferenci. Vyžádal si ještě rozmluvu se mnou. Přivedl jej, vpustil do třídy a sami očekávali u domovních dveří.

Rekl jsem mu šeptem bez obalu, co si myslím, a radil jsem, aby jim hleděl utéci. A tak Petra vedli opět ke Kněžáčkům — že prý se přezuje. Vyšel pak jakoby za roh na stranu a vklouzl vedle do krytu za stodolou Svobodovou. (Pokrač.)

Д. МЕДВЕДЕВ
Герой Советского Союза

(8 продолжение)

Мы решили взять крестьян под защиту. Группу бойцов повел опять Стехов. На дороге неподалеку от села Виры им довелось увидеть „предпраздничную“ картину. Впереди группы немецких солдат шествует немецкий офицер в эсэсовской форме, в белых перчатках. Он не просто идет: он торжественно шагает. Солдаты держат ружья наготовке (все-таки о партизанах они не забывают!). Позади шествия идут четыре пары волов, запряженных в телеги. На телегах вязжат кабаны, кудахчут куры, и гуси. Такова „заготовка“ к праздничному столу.

Когда немцы подошли, Стехов первым дал очередь из автомата. Офицер вскинул руки и упал. За Стеховым мгновенно открыли огонь остальные бойцы, и в течение нескольких минут немцы были перебиты. Только двое залегли в кювет и открыли огонь.

Все награбленное немцами было возвращено крестьянам.

В конце декабря я вызвал из Ровно двадцать разведчиков для инструктажа. По дороге к лагерю они узнали, что отряд карателей сжег целое село. Кузнецов, Приходько, Струтинский и другие разведчики решили разгромить этот отряд. Они залегли у дороги, дождались карателей, и когда те подошли, открыли огонь. Лишь немногим немцам удалось убежать. Остальные были взяты в плен или убиты.

Николай Иванович на этот раз был особенно доволен.

Подавая мне какую-то вещичку, он сказал:

— Дмитрий Николаевич, посмотрите эту штучку. Мой личный трофей.

Я взял и начал рассматривать какой-то жетон из белого металла на прочной цепочке. На одной стороне по-немецки было написано: „Государственная политическая полиция“ — и ниже: „№ 4885“.

На обороте был тиснут фашистский орел со свастикой.

— Эта бляха, — пояснил Кузнецов, — была у старшего гестаповца, который сейчас валяется по шоссе. Мне, пожалуй, эта штучка пригодится. У них здесь положено безоговорочно подчиняться тому, кто предъявляет токой гестаповский жетон.

Новый, 1943 год мы отметили партизанской елкой. В новогоднем номере партизанской газеты было помещено объявление:

„От желающих участвовать в новогодней елке требуются елочные украшения. Мы принимаем: 1. Светящиеся гирлянды из горящих фрицевских поездов. 2. Трофейные автоматы для звукового оформления. 3. Фрицев любого размера. 4. Каждый может проявить свою инициативу. Подарки сдавать до 31 декабря“.

Гирлянду из горящего поезда преподнесла на „новогоднюю елку“ группа подрывников во главе с Маликовым.

Сарненскими лесами, где мы ходились, немцы сильно интересовались. Чтобы отвлечь их внимание, мы решили взорвать поезд с западной стороны города Ровно, на железной дороге Ковель-Ровно.

Маликов, инженер по специальности, с двенадцатью бойцами и крупными минами отправился к намеченному месту. Они расположились поблизости от полотна железной дороги и с наступлением темноты подползли к будке стрелочника.

Старик-стрелочник охотно рассказал, что поезда здесь ходят часто и тяжело груженные: в сторону фронта — с войсками и вооружением, на запад — с ранеными, обмороженными и с награбленным имуществом. Поняв, что наши хотят сделать, старик сказал:

— Мне уж ладно, только вот как быть с народом? Ведь их постреляют!

Оказалось, что для охраны же-

лезной дороги немцы мобилизовали крестьян из ближайших деревень и предупредили, что если будет совершена диверсия, их расстреляют. Сторожевые посты из крестьян стояли метрах в пятидесяти друг от друга.

— Мы сами с ними посоветуемся, — сказал Маликов.

Разговор с крестьянами сразу пошел по душам. Крестьяне и не подумали отговаривать наших, нет. Обсуждали только, как произвести взрыв и уберечь их от беды.

Одна пожилая крестьянка предложила:

— А вы нас, ребятки, вяжите и делайте свое дело. Рты, что ли, заткните, ударьте, что ли, чтоб сивячок позаметней был.

— Ну, уж бить-то вас нам не хочется!

— Тогда мы сами малость поколотим друг друга, — ответила та же крестьянка.

И смех и горе! Пока наши закладывали мины, „сторожа“ бутузили друг друга. Потом партизаны их связали и положили около костра.

Скоро появился поезд.

Взрыв состава, груженного оружием, боеприпасами и другими военными материалами, был произведен блестяще. Паровоз стал „на попа“. Шестьдесят вагонов разбились и сгорели.

Это и был наш елочный подарок стране!

Наша „столица“

В январе ударили двадцатиградусные морозы. Наши чумы — так мы называли свои лесные шалаши — оказались совсем непригодными для зимы. Часто меняя место лагеря, мы не могли устраивать теплые землянки, а ограничивались постройкой чумов из тонких жердей, обложенных еловыми ветками и засыпанных землей. Вместо дверей навешивали плащпалатки.

(Продолжение следует)

V hlubokém smutku a žalu vzpomínáme našeho drahého syna **Václava Novakovského**, nar. 1. V. 1925 v Dlouhém poli na Volyni a jeho bratra **Josefa Novakovského**, nar. 25. V. 1928 v Dlouhém poli, okres Dubno, kteří bojovali za svoji drahou vlast a položili své mladé životy v těžkém boji u Dukly. Kdo jste znali jejich mladý život a dobré srdce, vzpomeňte s námi 22. února, kdy je tomu právě pět let. My nikdy nezapomeneme, drazí synové! Truchlící matka, bratři a babička.

Se stále stejnou bolestí, vlastním, kdož milovali, vzpomínáme památky našeho drahého **Stanislava Novotného**, nar. 3. V. 1917 v obci Buderáz — Nový Svět na Volyni. V roce 1941 odešel do Rudé armády a víc se už nevrátil. Budiž ti země ruská lehkou!

Vzpomínají bratr, sestry, švagr, švagrová a známí.

Dne 1. února byly tomu 4 roky, co se náhle zastavilo zlaté srdce naší drahé maminky a babičky **Anny Foitkové**. Spí tichý sen na opuštěném hřbitůvku na Volyni, kam často zalétá naše vzpomínka. Kéž je její spánek lehký! — Všichni, kdož jste ji znali, vzpomeňte s námi.

Rodina Foitková.

Václav Foí, nar. 24. XII. 1919 v Račíně, okr. Horochov na Volyni. V roce 1940 vstoupil do Rudé armády a od 15. 7. 1941 se stal nezvěstným. Se stále stejnou láskou a s žalem vzpomínáme na tebe a nikdy nezapomeneme!

Matka, bratr a sestry.

*

Svaz bojovníků za svobodu, okr. jednoty v Žatci pořádá v sobotu 4. března 1950 ve 20 hod. v sále Na stělnici

KARNEVAL

Ráz: Letem, odbojářským světem, Srdečně zveme všechny členy SČZV

Marie Nováková z Českých Novosulek provd. za Frant. Opočenského rovněž odtud, hledá **Annu Horušickou**, provdanou za Frant. Ječného. Jmenovaná se nachází pravděpodobně v Americe. Prosíme naše krajany v zámoří, kteří by o jmenované něco věděli, aby ji na toto upozornili. Případné zprávy zašlete laskavě redakci nebo přímo na adr.: Frant. Opočenský, Kůzová — Nová Ves, p. Čistá u Rakovníka.

Tiskový fond SČZV

Na svatbě sl. Slavěny Nejedlé ze Sudic s p. Mikulášem Dufkem z Blšan bylo vybráno na podnět družby J. Němce ze Sudic 1.050,— Kčs na tisk. fond. — Srdečně děkujeme touto cestou všem štědrým dárcům, pohotovému iniciátoru úspěšné sbírky a novomanželům přejeeme hodně radosti, spokojenosti a štěstí.

Na svatbě br. Rostislava Kozáka se sl. Emilií Krobovou v Hor. Povelcích, okr. Krnov, konané 12. 2. 1950 bylo z podnětu br. B. Dohnala a Josefa Fofa vybráno na tiskový fond SČZV 1.370,— Kčs. Srdečně děkujeme všem štědrým dárcům a iniciátorům sbírky, která je dalším důkazem pochopení pro naši společnou věc. Novomanželům upřímně blahopřejeme a věříme, že jejich společný život splní jejich tužby a přání.

Král Vladimír, Mošnice 5, p. Surkorady, přispěl na tisk. fond částkou 50,— Kčs. Děkujeme.

Ivaňuchová Marie, Stonařov u Jihlavy, věnovala na tisk. fond VS 150,— Kčs. — Děkujeme srdečně.

Braun Vladimír, Most, Havlíčkova 342, věnoval na tisk. fond 50,— Kčs. Děkujeme.

Věrná stráž vychází jednou týdně. Vydává Svaz Čechů z Volyně nákladem vlastním. Odpovědný zástupce listu redaktor Jaroslav Chudoba. Red. a admin.: Žatec, nám. dr. E. Beneše 155, tel. 550. Tiskne „Svoboda“, filiálka v Žatci, telefon č. 374. Používání novinových známek povoleno ředitelstvím pošt a telegrafů v Praze, č. j. IA-Gre-2372-OB. Dohledací poštovní úřad Žatec. Předplatné na rok 1950 je 150 Kčs. Konto pošt. spořitelny č. 728.301 — Okresní spořitelna a záložna Žatec a Svaz Čechů z Volyně č. 10268.